

Nr 137.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till statens byggnadsbyrå.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet (punkt 15 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag), föreslagit riksdagen att till statens byggnadsbyrå för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 20,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 77—81 i statsrådsprotokollet.

Enligt den för statens byggnadsbyrå gällande, den 26 september 1921 (nr 560) utfärdade instruktionen åligger det byggnadsbyrån att enligt instruktionen och övriga av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter uppgöra förslag till fördelning av de medel, som anvisats för beredande av statsunderstöd till främjande av bostadsproduktionen samt att i övrigt utöva en central ledning över ifrågavarande understödsverksamhet och handlägga de ärenden, som föranledas av densamma. De medel, som det sålunda tillkommer byggnadsbyrån att närmast handhava, äro de, som för nyss angivna ändamål under en följd av år ställts till förfogande ur statens bostadslänefond.

Före budgetåret 1929/1930 har särskilt anslag icke erfordrats för bestriktande av kostnaderna för byggnadsbyrån. Anledningen härtill har varit den, att enligt riksdagens varje år lämnade medgivande för ändamålet kunnat disponeras antingen en del av de för ifrågavarande tid anvisade medlen för statsbidrag till uppförande av bostadshus med smålägenheter eller tillgängliga medel av det på extra stat för år 1922 under femte huvudtiteln för statsbidrag till kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisade reservationsanslaget, att av byggnadsskatt direkt utgå jämte därunder omförda besparingar. Från och med innevarande budgetår ansågos emellertid särskilda medel vara erforderliga för ändamålet, varför 1929 års riksdag, på förslag av Kungl. Maj:t (skrivelse nr 293), beslöt att till statens byggnadsbyrå för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 34,000 kronor.

I detta sammanhang torde även böra erinras, att 1929 års riksdag, i enlighet med därom i proposition nr 217 framställt förslag, medgivit (skrivelse nr 235), att för år 1930 finge i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen angivna grunder till beredande av nya lån ur statens bostadslånefond av de till fonden inflytande amorteringarna och räntorna för år 1929 disponeras ett belopp av högst 3,000,000 kronor samt att i anslutning till berörda grunder den 6 juni 1929 utfärdats kungörelse angående lån ur statens bostadslånefond (nr 127).

Vidare bör här erinras, att 1929 års riksdag (skrivelse nr 308), i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 214, antagit förslag till förordning om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar, vilket förslag sedermera resulterat i utfärdandet den 3 augusti 1929 av Kungl. Maj:ts förordning om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar (nr 256).

I sin förberörda skrivelse nr 235 år 1929 angående lån till främjande av bostadsproduktionen anförde riksdagen, att det då föreliggande — och sedermera i avseende å grundlinjerna godtagna — förslaget i fråga om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar avsåge att tillgodose behovet av primär- och sekundärkredit för egnahem samt av sekundärkredit för bostadskooperationen och för övriga bostadsfastigheter i städer och andra tätare bebyggda samhällen, ävensom att kreditbehovet skulle tillgodoses genom inrättandet av en ny kreditorganisation, vilken skulle utgöras av en sammanslutning av låntagarna själva och alltså, ehuru organiserad under statlig medverkan, vara en enskild kreditinrättning. Såsom föredragande departementschefen framhållit, kunde det emellertid — yttrade riksdagen vidare — även om åtgärder vidtoges för ifrågavarande organisations bildande redan under år 1929, näppeligen tänkas, att densamma kunde erhålla någon egentlig omfattning förrän tidigast under år 1930. Förefunnnes behov av understöd under sagda år för den byggnadsverksamhet, varom fråga vore, ansåge riksdagen för den skull, att den dittills bedrivna långivningen på dithörande område borde fortsättas. Då av den i ärendet lämnade utredningen framginge, att åtgärder för bostadsproduktionens främjande alljämt vore av behovet påkallade å flera platser inom landet, hade riksdagen alltså medgivit, att långivning genom byggnadsbyrån finge äga rum även under år 1930.

I skrivelse den 24 september 1929 har statens byggnadsbyrå hemställt om anslag till upprätthållande av byråns verksamhet under budgetåret 1930/1931.

Vidare har byggnadsbyrån i skrivelse den 12 december 1929 gjort framställning om utverkande hos riksdagen av medgivande att för budgetåret 1930/1931 må till beredande av nya medel ur statens bostadslånefond av de till fonden inflytande amorteringarna och räntorna för åren 1929 och 1930 få disponeras ett belopp av 3,000,000 kronor.

•

I sin skrivelse den 24 september 1929 har byggnadsbyrån emellertid bestämt hävdad den uppfattningen, att spørgsmålet huruvida byråns verksamhet skulle fortsätta under budgetåret 1930/1931 icke vore avhängigt av den omständigheten, huruvida ytterligare medel för fortsatt långivning från statens bostadslånefond komme att ställas till förfogande. Å bedömandet av denna fråga bör enligt byråns mening ej heller inverka statsmakternas beslut i fråga om tillkomsten av Svenska bostadskreditkassan och bostadskreditföreningar. Verksamhetens fortsättande under nästa budgetår betingas nämligen enligt byggnadsbyrån redan av dess bestyr i avseende å de lånemedel, som utgå enligt förberörda kungörelse den 6 juni 1929 (nr 127) angående lån ur statens bostadslånefond.

Vidkommande anslaget belopp har byggnadsbyrån föreslagit, att det samma måtte fixeras till 28,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Visserligen har jag ännu icke varit i tillfälle att fatta ståndpunkt till den av byggnadsbyrån väckta frågan om anvisande av nya medel för fortsättande av ifrågavarande låneverksamhet under år 1931. Av vad byggnadsbyrån i det nu behandlade ärendet anfört torde emellertid framgå, att även om framställningen om nya medel skulle avvisas, byråns verksamhet bör fortsättas under budgetåret 1930/1931 eller åtminstone under viss del därav, beroende på hur pass hastigt arbetet med utlämnandet av lånen för år 1930 kommer att fortgå. Under alla förhållanden synes det å andra sidan redan nu kunna fastslås, att byggnadsbyråns verksamhet icke bör utsträckas efter utgången av nästkommande budgetår. Det arbete, som efter den 1 juli 1931 kan återstå med de senast för år 1930 beviljade lånen, måste nämligen bliva alltför obetydligt för att motivera fortvaron av ett särskilt statligt organ. Och om nya medel skulle komma att beredas för bedrivande av långivning i hittillsvarande former för år 1931, torde dock denna långivning erhålla betydligt mindre omfattning än för närvarande, detta med hänsyn till att den nya kreditorganisationen för i huvudsak motsvarande ändamål, bestående av Svenska bostadskreditkassan och till densamma anslutna bostadskreditföreningar, beräknas kunna senast under sistnämnda år upptaga dylik låneverksamhet. Efter utgången av budgetåret 1930/1931 torde alltså de byggnadsbyrån nu åliggande göromålen icke bliva av större omfattning, än att de skulle kunna övertagas av ett centralt ämbetsverk, låt vara att detta möjligen åtminstone till en början vid utförandet av hithörande arbetsuppgifter skulle i viss omfattning behöva anlita sakkunnig medverkan.

Byggnadsbyrån har, såsom förut angivits, ansett ett anslag å 28,000 kronor vara erforderligt för budgetåret 1930/1931. Detta belopp innebär i förhållande till det för innevarande budgetår disponibla en minskning med 6,000 kronor. Med hänsyn till vad jag nyss anfört rörande väntad minskning i omfattningen av byråns verksamhet synes man dock kunna ytterligare beskära anslaget, förslagsvis till 20,000 kronor. Det torde sedermera få bero på omständigheterna, särskilt den hastighet varmed de väsentligaste delarna av

arbetet med 1930 års lån kan slutföras, huruvida detta belopp bör användas till fortsättande i full utsträckning av byggnadsbyråns verksamhet under allenast en del av nästkommande budgetår, eller om verksamheten bör fortgå i minskad omfattning under hela budgetåret.»

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till statens byggnadsbyrå för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 20,000 kronor.

Stockholm den 6 maj 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 136.